

Klub Przyrodników

Owczary 17, 69-113 Górzycy

e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com; [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)
Konto: Santander nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645; NIP: PL 927-15-06-791

Owczary, 15 sierpnia 2024 r.

**Regionalna Dyrekcja
Ochrony Środowiska
w Białymstoku**

W związku z projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Wizna PLB20005, przedstawiam następujące uwagi:

1. Opis zagrożenia J02.01 *Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie*, wskazanego przy wielu gatunkach, należy uzupełnić o informację, że kontynuacja odprowadzania wody z torfowiska skutkuje nieodwracalnym zanikiem (murszeniem) warstw torfu, tj. do trwałej degradacji samego torfowiska, przejawiającej się m.in. osiadaniem terenu (skutek ten jest już obserwowany) – w długiej perspektywie czasowej będzie to prowadzić do pogarszania się siedlisk nie tylko ptaków zależnych od warunków bagiennych, ale także ptaków zależnych od koszenia.
2. W opisie zagrożenia J02.01 *Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie*, należy wskazać, że może ono materializować się nie tylko przez odbudowę i rozbudowę sieci melioracyjnej, ale także przez konserwację rowów (odmulanie, usuwanie roślinności). Zwracam tu uwagę, że dla realizacji proponowanego planu absolutnie kluczowe jest, by odmulanie rowów zostało wyraźnie wskazane jako zagrożenie – by dać RDOŚ jasną podstawę prawną do odmowy przyjmowania zgłoszeń odmulania w trybie art. 118 ustawy o ochronie przyrody, o ile nie zostaną wpierw wykonane progi na rowach, a także do stosowania art 37 ustawy o ochronie przyrody w przypadku nieautoryzowanych odmulień rowów.
3. Nie jest jasne, dlaczego zagrożeniem miałyby *być odbudowa i rozbudowa sieci melioracyjnej w sposób nieskoordynowany* – wydaje się, że odbudowa i rozbudowa tej sieci *w sposób skoordynowany* byłaby jeszcze groźniejsza.
4. Opis zagrożenia K03.04 *Drapieżnictwo* powinien być uzupełniony o dokładniejsze informacje, w tym wyjaśnić dlaczego zagrożeniem są nie tylko gatunki obce (norka amerykańska, jenot, szop), ale także gatunki rodzime (lis).

Biurow Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycy
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycy
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

5. W załączniku 4, cele należy określić w sposób możliwy do weryfikacji. W tym celu, trzeba wskazać (albo przez odwołanie do literatury, albo w treści planu) kryteria oceny stanu ochrony siedlisk ptaków, tak aby było jasne i jednoznaczne według jakich kryteriów należy zliczać powierzchnię na wskazane wartości docelowe.
6. W przypadku gatunków dla których zaproponowano *Weryfikacja statusu gatunku w obszarze – usunięcie z listy przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000*, proszę uzupełnić uzasadnienie projektu PZO o informację na temat przyczyn takiego rozwiązania. W przypadku powoływania się na pierwotny błąd naukowy przy tworzeniu obszaru, proszę wyjaśnić, dlaczego błąd ten nie został skorygowany przez dotychczasowe 20 lat ochrony obszaru, gdyż bez dodatkowego komentarza sytuacja taka sugeruje nieudolny nadzór nad obszarem. W przypadku powoływania się na zanik gatunku i jego siedlisk, proszę wyjaśnić przyczyny, w tym udowodnić, że przyczyną zmian nie był brak właściwej ochrony obszaru. Proszę w tym kontekście wyjaśnić, dlaczego w opisie działania nr 20 obecna ochrona tych gatunków została określona jako „skuteczna”.
7. Wskazując termin realizacji działań, nie można używać sformułowania *w okresie obowiązywania PZO*, ponieważ w obecnym stanie prawnym PZO są bezterminowe. Należy zawsze wskazać, do kiedy działanie powinno być zrealizowane, a w przypadku działań ciągłych – od kiedy najpóźniej powinno być rozpoczęte.
8. Co do działania *Ograniczenie presji drapieżników na łęgi poprzez odłów wizona amerykańskiego (Neovison vison)*, proszę rozważyć, czy na pewno wystarczające będzie realizowanie tego co 3 lata, a nie corocznie. W planie należy określić minimalną intensywność realizacji działania (np. liczbę pułapek).
9. Co do działania *Ograniczenie presji drapieżników na łęgi*, proszę poprawić sformułowanie, ponieważ obecne brzmienie sugeruje, że jakkolwiek redukcja jakichkolwiek drapieżników ma mieć miejsce dopiero w przypadku pojawienia się szopa pracza w obszarze. Sugerujemy w tym zróżnicowanie podejścia do gatunków obcych i rodzimych, tj.:
  - w przypadku jenota i szopa: stałe eliminowanie tych gatunków, coroczne, a nie tylko co 3 lata;
  - w przypadku lisa, warunkowy zapis o redukcji populacji w przypadku stwierdzenia, w wyniku monitoringu, że jej zagęszczenie a także presja na ptaki przekraczają określone wartości progowe (które oczywiście należy określić).Równocześnie należy dodać działanie polegające na monitoringu zagęszczenia populacji drapieżników i ich presji na łęgi.
10. Wątpliwe wydaje się działanie *Zmniejszenie populacji krukaka (Corvus corax) i wrony sivej (Corvus corone)*. Działanie takie powinno być planowane tylko jako *ultima ratio*, w przypadku potwierdzenia monitoringiem wysokiej presji krukowatych na łęgi kulika oraz nieskuteczności działań ograniczających ta presję przez zmiany siedliskowe.
11. Zmniejszenie śmiertelności ptaków w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi poprzez oznaczenie ich w terenie i instalacje urządzeń minimalizujących kolizyjność powinno być zrealizowane *w ciągu 2 najbliższych lat, z konserwacją i utrzymaniem oznakowani i urządzeń w latach następnych*.

12. Działania w zakresie gospodarki wodnej (W1-W3) wydają się w zasadzie trafne, ale:
- Zastawki lub przepusto-zastawki regulujące odpływ wód, umożliwiające zatrzymanie odpływu do poziomu równego z gruntem powinny mieć techniczne ograniczenie (stałą koronę) uniemożliwiające obniżenie piętrzenia poniżej 30 cm ppt.
  - Sugerujemy zmianę sformułowania dot. dopuszczenia konserwacji rowów na *pozostawienie do naturalnego zamulenia i zarastania rowów – z wyjątkiem możliwości prowadzenia w razie potrzeby konserwacji rowów, na których wykonano działanie A lub B, w zakresie koszenia roślinności i usuwania namulów do głębokości nie większej niż 50- 70 cm p.p.t. (rowy szczegółowe) lub do 100 cm (rowy zbiorcze) nie częściej niż co 4 lata przy jednoczesnym braku konfliktu (zachowanie ciągu krzewów wzdłuż rowów) z osiągnięciem celów ochronnych względem siedlisk gąsiorka i jarzębatki. Z przyczyn formalnych PZO nie może niczego „dopuszczać”, więc takie „dopuszczenie” należy sformułować jako warunkowy wyjątek w opisie działania ochronnego. Właściwe sformułowanie tego punktu musi dawać RDOŚ podstawę prawną do zastosowania art 37 ust 2 w przypadku podjęcia przez rolników konserwacji rowów niezgodnej z intencją planu – ten aspekt należy wnikliwie przemyśleć i skonsultować z prawnikiem biegłym w zagadnieniach prawa administracyjnego.*
  - Nie jest jasne, dlaczego proponuje się dopuścić odmulanie rowów do głębokości 100=110 cm ppt, skoro i tak ogranicznikami odpływu będą stałe korony progów, nie niższe niż 30-40 cm ppt.
13. Nie jest jasne, na czym ma polegać *konserwacja bagiennych stref buforowych* i po co ma być realizowana? Określono, że *Docelowym sposobem konserwacji strefy powinno być koszenie roślinności*, ale czy inne działania (jakie?) także mogą być „niedocelowym” ale możliwym sposobem realizacji tego zadania?
14. Działanie W7 w strefie określonej w załączniku 7F, analogiczne do działania W1 lecz przewidujące nieco bardziej liberalne parametry, powinno być uzupełnione o działanie analogiczne do W3, tj. dotyczące sposobu gospodarowania wodą na urządzeniach regulowanych.
15. Nie jest jasne, co oznacza *wprowadzenia racjonalnej gospodarki wodą, zgodnej z potrzebą utrzymania funkcji melioracyjnej rowu, polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ochrony gleb torfowych*. Należy dookreślić warunki brzegowe dla takiej gospodarki wodnej. Ochrona gleb torfowych wymaga utrzymania stałego ich uwilgotnienia i jest sprzeczna z polepszeniem ich zdolności produkcyjnych.
16. Działanie W9, jeśli ma mieć sens, musi zostać zrealizowane w trzech pierwszych latach po wprowadzeniu zmiany PZO.
17. Formułując działania obligatoryjne, nie ma powodu by zawsze ujmować w nich zawsze *użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe*. Stosownie do siedliskowych wymogów poszczególnych gatunków, należy rozważyć czy zachowanie lub odtworzenie siedlisk gatunku zapewni użytkowanie kośne, czy pastwiskowe, czy też każde z nich – a zapis dostosować odpowiednio.
18. W działaniach obligatoryjnych proponujemy dopisać, że w latach wyjątkowo mokrych, niewykonanie koszenia ze względu na zabagnienie terenu (o ile zaniechanie koszenia

nie ma trwałego charakteru), nie powinno być traktowane jako niezgodność z ustaleniami PZO.

19. Projekt *Strategii ochrony mokradel*, opracowywany obecnie w GDOŚ, przewiduje w najbliższych latach wdrożenie na tzw. obszarach pilotażowych nowych działań prowadzących do ponownego nawodnienia torfowisk użytkowanych rolniczo. działania takie miałyby przybrać m.in formę oferty płatności dla rolników za dobrowolne przywrócenie bagiennych warunków wodnych na ich gruntach, wykraczającej poza ofertę dostępną w całej Polsce w ramach działań rolno - środowiskowo –klimatycznych. Wg rozważanego projektu, Bagno Wizna miałoby być jednym z takich obszarów pilotażowych.
„Działania fakultatywne” dotyczące rolników powinny umożliwiać im skorzystanie także z oferty innej niż *obowiązujący wariant rolno-środowiskowo-klimatyczny*.
20. Zasady szczegółowe do działań fakultatywnych w gospodarstwach rolnych powinny obejmować także warunek obligatoryjnej realizacji działań w zakresie gospodarowania wodą (W1-W9).
W zasadach szczegółowych działań fakultatywnych sugerujemy zapisać, że w latach wyjątkowo mokrych, niewykonanie koszenia ze względu na zabagnienie terenu (o ile zaniechanie koszenia nie ma trwałego charakteru), nie powinno być traktowane jako naruszenie zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.
21. W zadaniu M_W3. *Monitoring hydrologiczny obszaru i efektów działań hydrologicznych*, ze względu na awaryjność dostępnych rejestratorów danych, należy przewidzieć zgrywanie danych conajmniej raz w roku oraz zaplanować redundantną sieć punktów pomiarowych (konieczne wydaje się raczej 30-40 punktów, a nie tylko 20).
22. W świetle zidentyfikowanych zagrożeń, konieczne jest monitorowanie także:
  - a) użytkowania terenu (koszenie / brak koszenia, termin i liczba pokosów_ - właściwe wydają się dane fotogrametryczne, ale musiałyby być pozyskiwane specjalnie w tym celu w zaplanowanym momencie fenologicznym;
  - b) zagęszczenia populacji drapieżników naziemnych i ich presji na łągi;
  - c) populacja krukowatych i ich presja na łągi kulika.
23. W załączniku 8, zapis adresowany do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wizna należy zaadresować także do planu ogólnego gminy Wizna (w związku ze zmianami przepisów o planowaniu przestrzennym, studia uwarunkowań wkrótce stracą moc, a w ich miejsce wejdą plany ogólne gmin).

z poważaniem
z up. Zarządu